

16-27

11 DECEMBER 2017

magazine

Jongvolwassenentop

**Samen slim en
slagvaardig
kansen creëren**

**VOOR MINDER
ZELFREDZAME JONGEREN**

6

JONGVOLWASSENTOP

Meer dan 150 bestuurders en jongeren kwamen 27 november naar Utrecht

16

IN BEELD

Hoe was de sfeer? Kijk mee!

4

MANIFEST

Samenvatting van het manifest: doen wat nodig is

13

QUOTES

De Jongvolwassenentop volgens deelnemers

14

FEITEN EN CIJFERS

Wie zijn de jongeren die steun nodig hebben?

17

VISIE

De visie van vijf bewindslieden die zich inzetten voor jongvolwassenen

18-/18+? → 16-27!

De Aanpak 16-27 verwijst naar de levensfase waarbinnen ondersteuning aan minder zelfredzame jongeren nodig is. Ondersteuning die niet begint of eindigt bij het 18e levensjaar.

Een geweldig signaal: jongeren niet meer loslaten

Op 27 november vond de Jongvolwassenentop plaats, een landelijke bijeenkomst waar bestuurders uit het onderwijs, de zorg, gemeenten, het Rijk en werkgevers- en werknemersorganisaties in gesprek gingen. Met elkaar en jongeren. De vraag: hoe kunnen we minder zelfredzame jongeren tussen de 16 en 27 jaar samen slim en slagvaardig ondersteunen zodat zij binnen hun eigen mogelijkheden zo duurzaam mogelijk kunnen participeren in de maatschappij?

In dit magazine vindt u een impressie van de top. We hopen dat ook u, aangestoken door ons enthousiasme, aanhaakt. Uiteindelijk zijn het niet de bestuurders maar de professionals die een verschil kunnen maken. Daarvoor moeten zij de ruimte krijgen. Niet om bestaande oplossingen uit te voeren, maar om keer op keer de 'weging' te kunnen maken van wat betekenisvol is voor een jongere.

GEDEELDE AMBITIE

Wat een geweldig signaal: meer dan 150 bestuurders uit het hele land die afspreken jongvolwassenen niet meer los te laten tot ze zelfstandig of met ondersteuning verder kunnen. Niet eerder sloegen bestuurders uit de domeinen zorg, onderwijs, arbeidsmarkt, veiligheid de handen ineen om betere kansen te creëren voor

minder zelfredzame jongvolwassenen. Om knelpunten weg te nemen en daar waar nodig buiten de lijntjes te kleuren. Het manifest (zie pag. 4) waarin de betrokken organisaties hun visie geven op dit vraagstuk, werd door iedereen omarmd. De komende tijd gaan we dit verder concretiseren in de vorm van een landelijke en regionale werkagenda's, maar vooral ook door te doen.

Bijzondere dank aan de jongeren die hun ervaringen met het zoeken en vinden van ondersteuning met ons wilden delen. Dat maakte eens te meer duidelijk hoe belangrijk het is om goed naar jongeren te luisteren en ze beter te betrekken bij het zoeken naar oplossingen. Alleen dan lukt het om dichtbij de jongere te blijven en worden regels en systemen bijzaak.

We hopen dat ook u zich aansluit bij deze gezamenlijke zoektocht waarbij we elkaar vinden in de gedeelde ambitie om jongeren slimmer en slagvaardiger te ondersteunen naar volwassenheid.

De initiatiefnemers, Gemeenten, VNG, Divosa, Ingrado, MBO Raad, VNO-NCW, MKB Nederland, FNV, CNV, SBB, GGZ Nederland, Jeugdzorg Nederland, VGN, VOBC, Sociaal Werk Nederland, NJi, Movisie en de ministeries van SZW, OCW, VWS, J&V.

COLOFON

Tekst, fotografie en opmaak: Maters & Hermsen, Aanpak 16-27 **Fotografie:** Martine Hoving, Serge Ligtenberg **Illustraties:** Digitale Klerken

© Utrecht, 2017
Dit magazine is tot stand gekomen in

nauwe samenwerking met bestuurders van gemeenten, Rijk, brancheorganisaties, kennisinstituten en jongvolwassenen die deelnamen aan de Jongvolwassenentop. Deze top is een initiatief van gemeenten, VNG, Divosa, Ingrado, MBO

Raad, VNO-NCW, MKB Nederland, FNV, CNV, SBB, GGZ Nederland, Jeugdzorg Nederland, VGN, VOBC, Sociaal Werk Nederland, Nederlands Jeugdinstituut, Movisie en de ministeries van VWS, OCW, J&V en SZW. Met dank aan Stichting

Alexander die de begeleiding van de jongvolwassenen verzorgde en met dank aan bureau Zunderdorp en Kessels&Smit voor de ondersteuning van de werkgroep Jongvolwassenentop. De Jongvolwassenen-

top sluit aan bij de Aanpak 16-27 waarin een deel van de hiervoor genoemde initiatiefnemers al samenwerkte met als doel gezamenlijk jongeren in een kwetsbare positie op weg te helpen naar zelfstandigheid en daarbij van elkaars erva-

ringen te leren. Zodat niet iedere gemeente of professional het wiel opnieuw hoeft uit te vinden. Meer informatie: www.16-27.nl.

De cijfers op p. 14 en 15 zijn afkomstig van het CBS, bewerkt en geduid door het Nederlands Jeugdinstituut.

Samen slim en slagvaardig kansen creëren voor minder zelfredzame jongeren

V eruit de meeste jongeren slagen erin op eigen kracht, met steun van ouders en hun omgeving, hun talenten te benutten en een plek in de maatschappij te vinden. Er zijn echter zo'n 155.000 jongeren tussen de 16 en 27 jaar die niet naar school gaan of werken. Ook hebben of hadden ongeveer 187.500 jongeren in deze levensfase een of meerdere vormen van jeugdhulp, jeugdreclassering of jeugdbescherming. Vaak hebben zij meerdere problemen tegelijk: fysieke of mentale beperkingen, schulden, problemen thuis, problemen met huisvesting of met justitie. Voor hen is het afronden van een opleiding, het vinden van werk of het op eigen benen staan extra lastig. Dat is zonde, want we willen dat iedereen de kans krijgt om zijn of haar talenten naar eigen vermogen te ontwikkelen.

SCHURENDE SYSTEMEN

Om jongeren zo dicht mogelijk bij hun eigen leefwereld en integraal te ondersteunen, hebben gemeenten de afgelopen jaren meer taken gekregen op het gebied van arbeidsparticipatie, jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning. Daarnaast is er door de invoering van het passend onderwijs op school maatwerk mogelijk gemaakt voor jongeren met een beperking. Maar we zijn nog niet klaar. De hulpvragen van deze jongeren raken bijna altijd meerdere levensgebieden, meerdere beleidsterreinen en meerdere

organisaties. De systemen schuren nog teveel. Wetgeving en uitvoering van de bijbehorende systemen sluit niet altijd aan op de leefwereld van jongeren. We moeten voorkomen dat jongeren én professionals daardoor tegen muren oplopen.

Gemeenten, Rijk en maatschappelijke partijen in de zorg, het onderwijs en het bedrijfsleven spreken zich uit om elkaar op te zoeken en over de grenzen van de eigen wereld heen te stappen. We werken de komende vier jaar samen aan het oplossen van hetzelfde vraagstuk:

'Hoe kunnen we minder zelfredzame jongeren tussen de 16 en 27 jaar samen slim en slagvaardig ondersteunen zodat ook zij binnen hun eigen mogelijkheden zo duurzaam mogelijk kunnen participeren in de maatschappij?'

Samen willen we minder zelfredzame jongeren ondersteunen in hun weg naar onderwijs, werk of andere zinvolle dag-

besteding en het behoud daarvan. Daarbij hebben we ook aandacht voor het bieden van continuïteit in ondersteuning en zorg, het vinden van passende huisvesting en een toereikend inkomen.

LEF

We gaan doen wat hiervoor nodig is. Dit vraagt partnerschap en commitment van alle benodigde partijen. Gemeenten committeren zich aan een integrale aanpak van het vraagstuk via het (door) ontwikkelen van een integrale, regionale werkagenda waarbij onderwijs, werk & inkomen, zorg, bedrijfsleven en waar nodig justitiepartners zijn betrokken. Deze aanpak wordt ondersteund vanuit een landelijke werkagenda. Jeugdhulp aanbieders willen tijdig samen met de jeugdige werken aan een toekomstplan. Het Rijk commiteert zich aan het waar nodig aanpakken van de systeemwereld. Het Rijk beziet wetten en regels in samenhang en werkt aan mogelijke oplossingen voor knelpunten in wet- en regelgeving/ of op Rijksniveau.

We doen dat met lef, we pakken en creëren de ruimte, en we gaan de komende vier jaar samen leren wat werkt, door te doen. We houden elkaar scherp, ieder doet wat nodig is en zoekt de grenzen op van de eigen mogelijkheden. We houden met elkaar in de gaten of we op de goede weg zitten en we stellen het belang van de jongeren en hun behoeften centraal. ■

“
Leren wat werkt door te doen

Gemeenten, VNG, Divosa, Ingrado, MBO Raad, VNO-NCW, MKB Nederland, FNV, CNV, SBB, GGZ Nederland, Jeugdzorg Nederland, VGN, VOBC, VO Raad, Sociaal Werk Nederland, NJI, Movisie en de ministeries van SZW, OCW, VWS, J&V.

JONGVOLWASSENTOP 2017:

Luister naar jongeren en geef professionals de ruimte

Het is de eerste landelijke top waar de problemen die jongeren tussen 16 en 27 tegenkomen op weg naar volwassenheid als geheel worden besproken. Weg met de kloof tussen de organisaties die hen begeleiden. Beter verbindingen tussen onderwijs, arbeidsmarkt en zorg. Dát is de sfeer op de Jongvolwassenentop op 27 november in Utrecht. De middag in zeven impressies.

← Vlnr:
Fahiem,
Sam, dag-
voorzitter
Marceline
Schopman
en Thomas.

1 Drie jongeren met een verhaal: 'Het begint met luisteren'

Waar lopen jongeren tegenaan? Welke oplossingen zien ze? Drie jongeren doen, begeleid door de Stichting Alexander, hun verhaal.

Thomas (22) heeft het nodige meegemaakt. Op zijn 15e uit huis geplaatst, op zijn 17e dakloos en later ook nog game- en alcoholverslaafd. Inmiddels gaat het veel beter. Hij heeft onderdak, begeleiding en werkt als ervaringsdeskundige bij ExPex.

“Op een gegeven moment zei jeugdzorg: wij hebben je genoeg geholpen. Ik had niemand meer. Tot iemand van een wijkteam bij me aanklopte, ik woonde toen op een kamer. Zij zorgde dat ik in aanmerking kwam voor begeleid wonen. Dat was mijn redding; ik heb toen ook mijn eindexamen gehaald. Het was beter geweest als ze eerder hadden ingegrepen. Dan had ik mijn leven sneller op de rit gekregen. Nu eet en slaap ik nog steeds moeilijk, wer-

ken lukt nog niet goed. Ik heb al veel vaker op podia als deze gestaan. Ik hoor veel goede bedoelingen, maar ook veel praktische bezwaren zoals geldtekort. Wat ik vooral mis, is het menselijke. Je mag jongeren niet in de steek laten. Pak nu aan wat je aan kunt pakken.”

VRAAG WAT WE NODIG HEBBEN

Sam (18) heeft autisme en heeft al vele hulpverleners meegemaakt. Thuis en op school. Hij werkte mee aan het project 'Passend onderwijs vanuit autisme bekeken' omdat het onderwijs voor hem niet paste, terwijl ook hij behoefte heeft aan scholing.

Op verschillende bijeenkomsten vertelt hij zijn verhaal. Zodat er niet óver jongeren als hem gesproken wordt, maar mét. Met succes: bij de Jongvolwassenentop kreeg hij een uitnodiging van staatssecretaris Paul Blokhuis om knelpunten in het onderwijs te komen bespreken. Sams boodschap: “Een goede hulpverlener luistert echt. Denk niet dat je wel weet wat jongeren nodig hebben. Dat kunnen ze zelf het beste aangeven. Als ik hulp bij het koken vraag, moet je me niet bij de was gaan helpen. Zie ons als

de individuen die we zijn.”

Fahiem (23) vertelt over zijn mbo-loopbaan. Na het speciaal onderwijs werd hij daar maar moeizaam toegelaten. Hij mocht op proef, maar kreeg in die tijd geen studiefinanciering en geen uitkering. Want voor op proef is er geen studiefinanciering en als je naar school gaat krijg je geen uitkering. Inmiddels doorliep hij verschillende niveaus, maar steeds moest hij vechten om binnen te komen. “Steeds weer kreeg ik de vraag: Is dit echt wat je wilt? Wil je niet liever werken? Ik wil graag nu de beroepsbegeleidende leerweg gaan volgen. Mocht dit door gaan is dit het hoogste haalbare voor mij. Mocht ik het halen uiteraard. Je voelt je ongewenst. Alsof ze niet geloven dat ik dit echt wil. Ik heb een leerprobleem en dus wat meer tijd en extra hulp nodig. Maar dankzij een studiemaatje heb ik nu ook niveau 3 gehaald. Op naar niveau 4! Ik vind dat iedereen een eerlijke kans moet krijgen.”

Luce van Kempen van de Nationale Jeugdraad en Kinderombudsman Margrite Kalverboer reageren vanuit de zaal. Zij vinden de verhalen herkenbaar. Luce: “De gemiddelde jongere gaat op zijn 24ste het huis uit. Van de jongeren die geen steun hebben vanuit hun omgeving

verwachten we dat ze op hun 18e op eigen benen staan. Aan ieder van hen moeten we vragen: hoe kunnen we jou helpen?” Margrite beaamt: “Het begint met luisteren naar jongeren. We vragen heel veel van ze. Regel maar eens een huis, een opleiding, werk en een verzekering als je een beperking hebt, of nauwelijks een netwerk. Dan mag de hulp bij 18 niet ophouden.”

2 Meedoen is belangrijk: 'We moeten ons schamen als het niet lukt'

Dat het vandaag gaat over samenwerken is duidelijk. Onder het manifest staan inmiddels de namen van twintig organisaties en daar moeten er nog meer bij. Zes bestuurders vertellen waarom zij het belangrijk vinden om mee te doen.

Staatssecretaris Paul Blokhuis (VWS): “De overheid heeft het heel ingewikkeld gemaakt met alle wetten en regels.

Maar daar mogen jongeren geen last van hebben. Samenwerking is dan de sleutel. Deze bijeenkomst is belangrijk, want drie jaar na de decentralisaties gaat het nog niet goed. Ook ik denk dat het begint met luisteren naar jongeren. Genoeg mooie plannen, laten we het gaan dóen.”

Jantine Kriens (algemeen directeur VNG): “ Jongeren hebben recht op onze onverdeelde aandacht. Hún leven en hún wereld moet voor ons uitgangspunt van handelen zijn. Als een jongere het niet op eigen houtje redt is het onze dure plicht samen te werken en elkaar scherp te houden.”

Victor Everhardt (wethouder Utrecht): “Ik wil een lans breken voor goede huisvesting voor jongeren. In Utrecht realiseren we vijfhonderd nieuwe woonruimtes voor studenten, statushouders en jongeren die uit een opvang komen. En denk ook aan het belang van werk. Ook daar zijn we mee bezig en niet vanuit de verschillende kokers maar samen.”

Michaël van Straalen (MKB Nederland en SBB): Bedrijven en jongeren moeten elkaar beter vinden. Werken en leren zijn een gouden combinatie. Een aantal jongeren hebben individuele begeleiding nodig en werkgevers hebben hulp nodig bij het geven van deze extra begeleiding. Als jongeren durven te vragen wat ze nodig hebben en werkgevers, gefaciliteerd, de deuren opzetten, kunnen we elkaar helpen.”

Hans Spigt (Jeugdzorg Nederland): “We moeten over grenzen heen kijken. De wet verbiedt niet om potjes bij elkaar te leggen en jongeren, met wie voor hun 18e al contact met jeugdzorg is, te blijven begeleiden. Wij gaan ze in elk geval op hun 18e niet meer loslaten. Ik wil voor alle kinderen dezelfde kansen. Ik zeg toe dat ik er alles aan zal doen om ervoor te zorgen dat alle jeugdhulpinstellingen tijdig een toekomstplan opstellen. Iedereen moet kunnen

Zes bestuurders op het podium.
Vnr: Hans Spigt, Paul Blokhuis, Jantine Kriens, Victor Everhardt, Michaël van Straalen en Ton Heerts.

3 Tweegesprek: ‘We moeten het allemaal wat lossier krijgen’

Tijdens een intermezzo praten de aanwezigen in tweetallen door over waar het voor hen om draait bij de ondersteuning aan minder zelfredzame jongeren. Wat bespreken Jongerenambassadeur en ervaringsdeskundige Robin Kok van het Jongerenpanel Zorg én Perspectief van FNO en Jacco Groenveld van Reclasing Nederland?

Robin: “Met ons programma Zorg én Perspectief ondersteunen we projecten die zich inzetten voor jongeren met een chronische aandoening. Projectleiders worden begeleid door jongeren met een chronische aandoening. Ken je de verhalen van individuele jongeren?”

Jacco: “Zeker. Ik heb bijvoorbeeld een jonge vrouw leren kennen die in detentie zat. Zij wilde biologieleeraren worden. Alles gehaald, maar een stageplek vinden lukte niet.

4 Wouter Hart: ‘Geef het systeem minder aandacht en de jongeren meer’

Wouter Hart, schrijver van Verdraaide organisaties en Anders vasthouden, houdt een vurig pleidooi om te werken vanuit de ‘bedoeling’ van een organisatie. “We moeten los van het systeem en de leefwereld van de jongere voorop zetten.” Hij vertelt deze middag ook hoe.

>> LAAT HET PROCES LOS

Een filmpje van een American Footballteam laat pijnlijk zien hoe wij allemaal gewend zijn aan een vaste manier van doen. Als een speler doodleuk de bal oppakt en naar de achterlijn kuiert om te scoren, staan de anderen als aan de grond genageld. Wouter: “Wij zien dat als een verrassing, een uitzondering, terwijl hij precies doet wat de bedoeling is: scoren! Alleen kiest hij een andere vorm dan we gewend zijn. We kijken naar de wereld vanuit de vorm, het doen, onze rol. Maar laten we weer kijken naar de werkelijke vraag. In dit geval: wat hebben de jongeren nodig? En hoe kunnen we daar zo goed mogelijk voor zorgen?”

>> GA UIT VAN KEUZES DIE WERKEN

Wouter: “Staar je dus niet blind op sturing, toezicht en financiering. Accepteer dat een systeem nooit perfect is. Deregulering is nooit het antwoord, want dan blijven we nog steeds bezig met regels. Het gaat om verbeteren, ontwikkelen. Om te doen wat werkt, als het gaat om de bedoeling. Kijk daarvoor naar keuzes die effect hebben en ga van daaruit verder. Stel bijvoorbeeld de vraag wie er naast de jongere staat die invloed kan hebben. Die zus, die vriend, dié mag meedenken en meebeslissen. De eigen regie is uitgangspunt.”

“
We moeten weer kijken naar de werkelijke vraag

Er zijn hier zoveel hokjes, dan pas je nergens precies in.”

Jacco: “Hulpverleners worden te veel getraind in vinkjes zetten. We moeten het wat lossier krijgen, zodat zij kunnen doen wat nodig is.”

Robin: “Ja, en dus blijven praten met jongeren. Niet alleen voor inspiratie en een mooi verhaal. maar juist ook over beleid en de uitvoering ervan. Er zijn genoeg jongeren die in staat zijn boven hun individuele ervaring uit te stijgen en mee te denken over verbeteringen voor jongeren in het algemeen.”

↑ Wouter Hart.

>> LAAT PROFESSIONALS WEGERS ZIJN

In deze visie zijn professionals geen uitvoerders van regels. Wouter Hart introduceert het woord ‘wegers’: laat professionals afweten wat mogelijkheden zijn, wat kan werken. Hij parafraseert Piet-Hein Donner, vice-president van de Raad van State: “Pas regels niet voor iedereen hetzelfde toe. Laat het individu bepalend zijn. Geef ieder het zijne. Teverden gebruikers zijn belangrijker dan een tevreden bestuur of politiek. Het gaat erom dat je handelt in de geest van de regels, niet naar de letter van de wet.” Wouter besluit: “Laat professionals geen uitvoerders zijn van bestaande oplossingen maar aansluiten bij wat voor een jongeren betekenisvol is. Regels zijn nooit bedoeld om goede oplossingen dwars te zitten. Laten we knelpunten omzetten in ‘doe-punten’. Dat is ook de ambitie van het manifest. Als jullie hier afspreken dat jullie zo willen werken, kan dat een omslag betekenen.”

5 19 casussen, 3 voorbeelden

Tijdens het tweede interactieve deel van de middag bespreken de bestuurders aan 19 tafels praktijkinitiatieven. Er gebeurt immers overal in het land al van alles.

Redenerend vanuit de behoeften van de jongere wordt al samengewerkt, ontstaan nieuwe aanpakken waarbij muren geslecht worden. Deze middag lichten bestuurders uit verschillende domeinen 19 van deze initiatieven toe. Met andere bestuurders en jongeren gaan ze in gesprek: wat is het verhaal? Welke impact beogen we? Wat maakt dat het werkt? En: hoe brengen we het een stap verder? De rode draad: samen op zoek naar wat werkt voor jongeren. Twee voorbeelden.

>> TAFEL 9: OSS STELT WERK VOOROP

Aan tafel 9 zet Kees van Geffen zijn casus uiteen. Hij is in Oss wethouder Werk en inkomen, Arbeidsmarkt en Onderwijs en kartrekker binnen het regionaal arbeidsmarktprogramma van Agrifood Capital werkt! In de regio Noordoost-Brabant is de inzet helder: geen enkele jongere zonder startkwalificatie zit zonder werk, opleiding of andere zinnige dagbesteding. Tijdens de economische crisis werd er in de regio een extra noodzaak gevoeld om jongeren zonder startkwalificatie aan het werk te helpen en houden. In de overlegstructuur ging het al snel niet meer alleen over werk, maar ook over het terugdringen van voortijdig schoolverlaten, ondersteuning van kwetsbare jongeren en ook werden de decentralisaties onderwerp van gesprek. Kees: “We wilden daarvoor hetzelfde overleg gebruiken, geen nieuw overleg opzetten. In onze regio vallen de arbeidsmarktregio en de RMC-regio gelukkig grotendeels samen. Dit heeft sinds 2015 erin geresulteerd dat één van de vier programmalijnen van het regionaal arbeidsmarktprogramma gericht is op Voortijdig schoolverlaten en arbeidstoeleiding kwetsbare jongeren”. Momenteel is een belangrijk thema: hoe voorkomen we dat kwetsbare jongeren uit beeld raken? Kees: “We hebben afgesproken dat de organisatie die de jongere als laatste onder zijn hoede heeft gehad, of dat nou een school of iemand van de gemeente is, in de gaten houdt waar hij of zij blijft. Dat we in elk geval weten waar iemand is, ook al vraagt die zelf geen hulp. We volgen nu zo'n zeshonderd jongeren.”

Verder geeft Kees aan, dat een belangrijke voorwaarde in de regionale samenwerking tussen overheid, onderwijs, werkgevers en zorg is dat er niet gepraat wordt over 'wie betaalt'. “De een brengt geld mee, de ander kennis of tijd. Daar doen we niet moeilijk over.” Toch loopt niet alles naar wens. De regio Noordoost-Brabant heeft moeite om de zorg in het overleg te betrekken. “Die is vooral lokaal georganiseerd, terwijl wij op grotere schaal willen werken.” Enkele zorgpartijen bevestigen dat de aansluiting tussen onderwijs, werk én zorg veel beter kan. Allen waren het erover eens dat er binnen de gemeente voldoende oog moet zijn voor de verbinding tussen de verschillende portefeuilles en diensten.

>> TAFEL 16: HOE ZORG JE VOOR CONTACT EN CONTINUÏTEIT?

Aan tafel 16 zit onder anderen Elly Konijn-Vermaas, wet-

↑ Wethouder Kees van Geffen (Oss) licht zijn case toe.

houder van de gemeente Alkmaar. Daar wordt voor jongeren die gebruikmaken van jeugdhulp een perspectiefplan opgesteld. Het Team ROND18 pakt de regie als de partijen er ondanks het perspectiefplan niet uitkomen. Het team gaat dan aan de slag om vanuit de mogelijkheden te zoeken naar oplossingen. Ook als het gaat over geld.

Ook hier is de praktijk weerbarstig. Hoe zorg je bijvoorbeeld dat een jongere in beeld blijft als hij of zij verhuist naar een andere gemeente? Mag je dan ongevraagd gegevens uitwisselen? In Elly's ervaring is dat heel lastig. De sleutel lijkt te liggen bij het betrekken van mensen uit de persoonlijke omgeving van de jongere; een oma bijvoorbeeld, of een vriendin. Dat netwerk biedt de continuïteit die nodig is.

En Elly heeft nog een vraag: hoe bereik je jongeren die vragen hebben? Is een jongerenloket nog van deze tijd? Haar tafelgenoten denken dat een digitaal loket sowieso nodig is. Mits met de mogelijkheid om een persoonlijke afspraak te maken – en dan graag één waar een jongere zich echt welkom voelt. Chatcontact kan ook werken, is de ervaring. En scholen hebben een belangrijke rol in het beschikbaar stellen van informatie en vraagbaak zijn.

>> TAFEL 2: GEMEENTE ENSCHEDE GAAT IN ZEE MET BEDRIJFSLEVEN

Samen met vijf andere gemeenten, Deloitte en het NJi zet de gemeente Enschede met de Social Impact Bond (SIB) een innovatief financieel instrument in om jongvolwassenen in een kwetsbare positie te helpen. “Dit wordt heel onorthodox want dit vraagt een omslag in denken en doen”, aldus de Enschedese wethouder Eelco Eerenberg. Hij roept fondsen en banken op invulling te geven aan hun rol van maatschappelijk partner en zich bij de gemeente in te schrijven als investeerder. Samen met de investeerders en een afvaardiging van uitvoeringsorganisaties om de komende jaren 70 jongvolwassenen van 16

tot 23 jaar op een nieuwe manier te ondersteunen richting volwassenheid. Het consortium moet jongvolwassenen kunnen ondersteunen op alle leefvelden waar zij problemen ervaren. De jongeren die Enschede wil bereiken hebben o.a. te maken met schulden, vroegtijdig schoolverlaten of zorgvragen.

De SIB moet zorgen voor één aanpak op maat. Volgens Eerenberg zijn er bij het welslagen van de interventie alleen maar winnaars. De jongeren vinden hun plek in de samenleving, de gemeente heeft minder zorgkosten en ook investeerders profiteren ervan. “Na twee jaar hulpverlening wordt als het ware een prijskaartje gehangen aan de bereikte resultaten, bijvoorbeeld het vinden van een baan of het halen van een diploma. Daarvoor is een effectenkaart opgesteld waarop de gemeente heeft aangegeven wat ze voor een bepaald effect bereid is te betalen. Op die manier kan het bedrijfsleven zijn investering terugverdienen.”

6 Samenvattend: wat ga jij doen?

Wethouder Arjan Vliegthart van Amsterdam: “Ik zeg vaak tegen mijn mensen: verzin concrete oplossingen. Stel daarbij de bedoeling van de regel centraal, niet de regel zelf. We hebben wethouders nodig die tegen hun professionals zeggen: doe wat nodig is. En die daar dan voor staan.”

Wethouder Corine Dijkstra van Gouda: “Ik wil voorkomen dat we gaan problematiseren. Dat vond ik daarnet mooi aan tafel: dat het ook kan gaan over wat er allemaal kan. Er kan meer dan we soms durven denken als we denken in termen van kansen.”

Wethouder Eelco Eerenberg van Enschede: “Jongeren en professionals weten vaak zelf het beste waar ons systeem vastloopt, wij zijn er om daar naar te luisteren en het dan ook op te lossen.”

Hanneke Berben, bestuurder van ROC Nijmegen: “Ieder talent telt. Het is aan ons om de overgang tussen verschillende soorten onderwijs te verbeteren, zodat jongeren zich kunnen ontwikkelen.”

Fred Paling, UWV: “Laten we de lijn van vandaag doortrekken. Met elkaar werken aan praktische oplossingen. Dan gaat onze volgende top over resultaten. Over wat we bereikt hebben met en voor jongeren.”

Sylvo Thijsen, directeur Staatsbosbeheer: “Wij hebben aan één van de tafels over ons project verteld: het leerwerkbedrijf ‘Veilig en vitaal aan het werk in het groen’. Er is bij ons en onze partners de wens om samen op een aantal plekken in Nederland leerwerkbedrijven op te zetten voor de jongeren die ambitie hebben om in het groene domein te gaan werken. Hierover gaan we graag met wethouders, ondernemers en onderwijs in overleg.”

Directeur Accare Peter Dijkshoorn: “De samenwerking van vanmiddag laat zien hoe waardevol het is en hoe lastig om dicht bij de ‘bedoeling’ te blijven. We zijn hier vandaag met 200 mensen op de goede weg, maar dit is pas een begin. Als we de vraag van echte mensen centraal blijven stellen en dat morgen en overmorgen ook doen lukt ons dat.”

Thomas, ervaringsdeskundige: “Het is makkelijk aan te wijzen wat er allemaal niet goed gaat. Toch wil ik jullie nu allemaal een compliment geven, want de bedoelingen zijn goed. Geef het ook door!”

WAAROM DEZE JONGVOLWASSENTOP?

Allerlei organisaties werken hard om minder zelfredzame jongeren (van 16 tot 27) in een kwetsbare positie zo goed mogelijk te ondersteunen.

Veel gaat goed, maar er zijn ook knelpunten. Zo kan de samenwerking

tussen die organisaties beter. Daarom hebben twintig organisaties besloten in een manifest op te schrijven wat ze willen bereiken. Zodat ze van daaruit samen verder kunnen optrekken. De kern: wij willen samen, slimmer, slagvaardig kansen creëren

voor jongeren. De Jongvolwassenentop was de aftrap voor deze gezamenlijke missie. Meer dan tweehonderd bestuurders van gemeenten, brancheorganisaties, zorg- en andere instellingen werden uitgenodigd om hun kennis en inzichten

te delen. Maar liefst drie bewindslieden spraken het publiek toe. En last but not least: drie jongeren op het podium en nog anderen in de zaal vertelden wat zij van de bestuurders verwachten. Het eindigt niet met deze top. Sterker nog: dit is het begin!

Het is de bedoeling dat steeds meer organisaties zich aansluiten bij het manifest en dat er door deze betrokkenheid echt iets verbetert voor jongeren. Komende tijd worden er nieuwe bijeenkomsten gepland en contacten verstevigd.

7 Bewindspersonen aan het woord: meer ruimte geven aan uitvoerders

Namens de vier bij het manifest betrokken ministeries spreken aan het eind de kersverse bewindslieden Ingrid van Engelshoven (OCW) en Hugo de Jonge (VWS) de zaal toe. Wat is voor hen de kern van het manifest? Welke rol pakt het Rijk?

Minister Ingrid van Engelshoven van OCW:

“Scholen hebben in deze samenwerking een belangrijke rol. Het is de plek waar veel jongeren heel vaak zijn. Het is een vindplaats, een plek om te signaleren. Er moet ook ter plekke hulp worden geboden, niet alleen doorverwezen. Dus samenwerken zodat een jongere de zorg krijgt die nodig is.

Je hoort vaak dat regels in de weg staan. Maar als je vraagt welke, blijkt dat knellende regels niet het enige probleem zijn. Het gaat er ook om de verantwoordelijkheid te willen nemen. Het is de taak van ons allemaal om te voorkomen dat

jongeren tussen wal en schip vallen. Dat er perspectief voor ze is: als een diploma niet lukt, dan een vakcertificaat. Ook als ze al werken, moeten ze kunnen doorleren.

Als ik dan toch een lastige regeling moet noemen is dat de cascadebepaling in het onderwijs. Die wil ik afschaffen. Jongeren die meer tijd nodig hebben, moeten die krijgen. Ook overgangen naar andere soorten onderwijs moeten beter. Ieder in zijn eigen tempo. Gaat dit extra inspanning kosten van scholen? Ja, maar dat is geen reden om niets te doen. Onderwijs heeft een maatschappelijke taak, het gaat niet alleen om het rendement.”

WETTEN, PETTEN EN LOKETTEN

Minister Hugo de Jonge van VWS (spreekt ook namens Sander Dekker, minister voor Rechtsbescherming, Paul Blokhuis, staatssecretaris VWS, en Tamara van Ark, staatssecretaris van SZW):

“Wie van u was met 18 al volwassen? Ik kan u zeggen: ik niet. Ook na je 18e heb je een arm om je schouder nodig. Voor veel jongeren geldt dat zij ook dan gebaat zijn bij richting en bij voldoende support in het maken van de goede keuzes. De verschillende wetten, petten en loketten helpen dan voor de jongere niet mee, we moeten veel meer denken vanuit de leefwereld van de jongere.

In de jeugdzorg moeten we dus al nadenken over de periode na de 18e verjaardag. Met 16-jarigen al toekomstplannen maken. De decentralisaties moesten zulk maatwerk mogelijk maken, maar het gebeurt te weinig. Waarom? Dat een wet ingewikkeld is, is geen excuus. In praktijk kan er veel meer. Daarover moeten we doorpraten met wethouders, professionals en misschien wel belangrijker: met de jongeren zelf.”

Van Engelshoven voegt toe: “Denk niet in regels en wetten maar wees creatief, kleur tegen de randjes aan en zo nodig voorzichtig buiten de lijntjes. En, als een wet echt in de weg zit, kaart dat dan aan. Wij zijn vanuit het Rijk maximaal bereid om mee te denken in het weghalen van belemmeringen in wet- en regelgeving.” ■

“Ook na je 18e heb je een arm om je schouder nodig

← Minister Van Engelshoven (OCW): “Wees creatief!”

Denk niet in regels en wetten maar wees creatief, kleur tegen de randjes aan en zo nodig voorzichtig buiten de lijntjes. En, als een wet echt in de weg zit, kaart dat dan aan. Wij zijn vanuit het Rijk maximaal bereid om mee te denken in het weghalen van belemmeringen in wet- en regelgeving.”

Ingrid van Engelshoven (OCW)

Monique Post @MoniquePost1
Wat een inspirerende dag samen met Sam! 2 ervaringsdeskundigen op pad die hun kracht inzetten voor @Vanuitautisme en een uitnodiging krijgen van @PaulBlokhuis om snel een keer te komen praten en van ideeën wisselen! #jovotop Go sam!

Paul Blokhuis @PaulBlokhuis
Als je 18 wordt moet het een feestje zijn. Het abrupt staken van hulp en ondersteuning hoort daar niet bij. De overgang voor jongeren die te maken hebben met jeugdhulp moet soepeler en simpeler. We weten zoveel met zijn allen. Laten we het eindelijk eens gaan doen. #jovotop

Maria Verkade @MariaVerkade
“Ik wist wat ik nodig had, maar de hulpverlening luisterde niet” Pijnlijk! En herkenbaar #luisternaarjongeren #destemvanjongeren #jovotop

Rick de Breij @rickdebreij
Prachtige ambities worden uitgesproken tijdens de #jovotop. #gewoondoen lijkt het nieuwe motto. Hoop dat er vandaag mooie plannen worden ontwikkeld om jongeren meer inspraak te geven.

“

Natuurlijk moet het gaan over wat er beter kan. Maar ik wil jullie ook een schouderklopje geven. Ik heb veel goede dingen gehoord.

THOMAS (ERVARINGSDESKUNDIGE)

Laten we kijken naar talenten, in plaats van naar wat jongeren niet kunnen

ERIK DANNENBERG (DIVOSA)

“

We moeten het echt met elkaar doen, met al deze verschillende partijen.

HANNEKE BERBEN (ROC NIJMEGEN)

Cornel Vader @vadercornel

#jovotop. Een eigen plek, iets om te doen, iemand die op je let en je doordacht steunt, in je onderhoud voorzien, een paar vrienden. Dat!

“

Als je de mogelijkheid hebt om het verschil te maken voor jongeren, doe het! Ook al past het misschien niet lekker in een verordening.

HUGO DE JONGE (VWS)

Mooi dat het vandaag ging over wat er allemaal wél kan. Durven denken in kansen

CORINE DIJKSTRA (GEMEENTE GOUDA)

Jongeren van 16-27 in cijfers & feiten

Over welke jongeren gaat het manifest? Lees hier welke groepen steun nodig hebben.

Voor jongeren verandert er veel als ze ouder worden. Ze zijn lichamelijk en geestelijk volop in ontwikkeling en groeien steeds meer toe naar zelfstandigheid. Niet bij alle jongeren gaat dit vanzelf. Sommigen hebben ondersteuning nodig bij het vinden van werk, een opleiding of huisvesting of bij het regelen van hun financiën. Wie zijn deze jongeren?

JEUGDHULP

Op 31 december 2016 waren ruim 2,5 miljoen jongeren tussen de 16 en 27 jaar. Tussen 2011 en 2016 hebben 187.576 jongeren één of meerdere vormen van jeugdhulp, jeugdreclassering en/of jeugdbescherming gehad. Dat is bijna 7,5%. Jongeren zonder school en werk (Jongeren zonder onderwijsinschrijving of werk noemen we NEET-jongeren (Not in Education,

Aantal jongeren van 16-27 jaar dat in aanraking komt met een bepaalde risicofactor (peildatum: 31 december 2016)

Employment or Training). In 2014 was 11.5% van de jongeren NEET in Nederland. Jongeren met een voorgeschiedenis in de jeugdhulpverlening lopen relatief gezien een grotere kans geen school of werk te hebben.

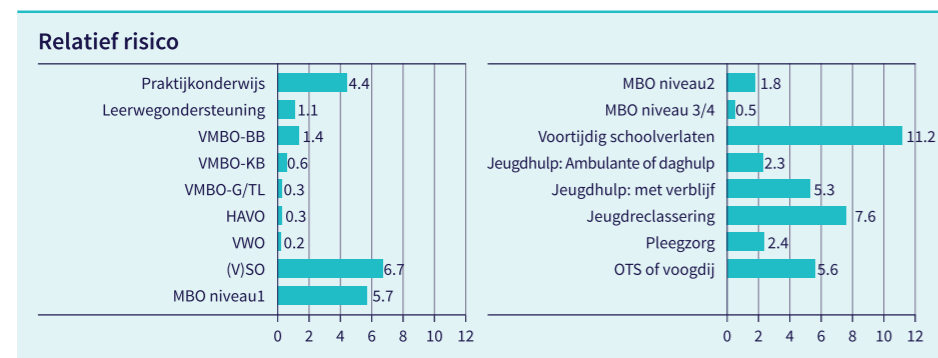
JONGEREN EN RISICOFACTOREN

Sommige omstandigheden maken een soepele overgang naar volwassenheid extra lastig. Risicofactoren zijn bijvoorbeeld voortijdig schoolverlaten en psychosociale problemen. In Nederland hebben 260.759 van de ruim 2,5 miljoen jongeren een geschiedenis als 'voortijdig schoolverlater'. En 606.356 jongeren hebben in voorgaande jaren te maken gehad met psychoso-

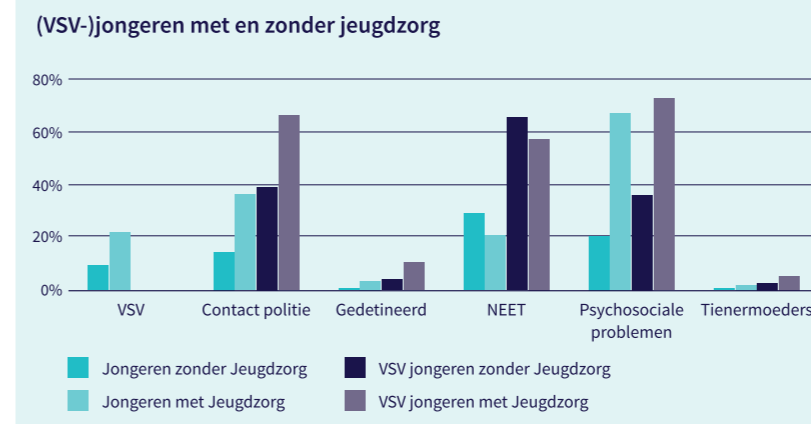
Jongeren en risicofactoren

Risicofactoren	Aantal Jongeren
VSV	260.759
Contact politie	404.831
Gedetineerd	22.353
NEET	721.280
Psychosociale problemen	606.356
Tiernermoeder	20.086
Overig	522.211
Totaal	2.557.876

41% van de daklozen is jonger dan 30

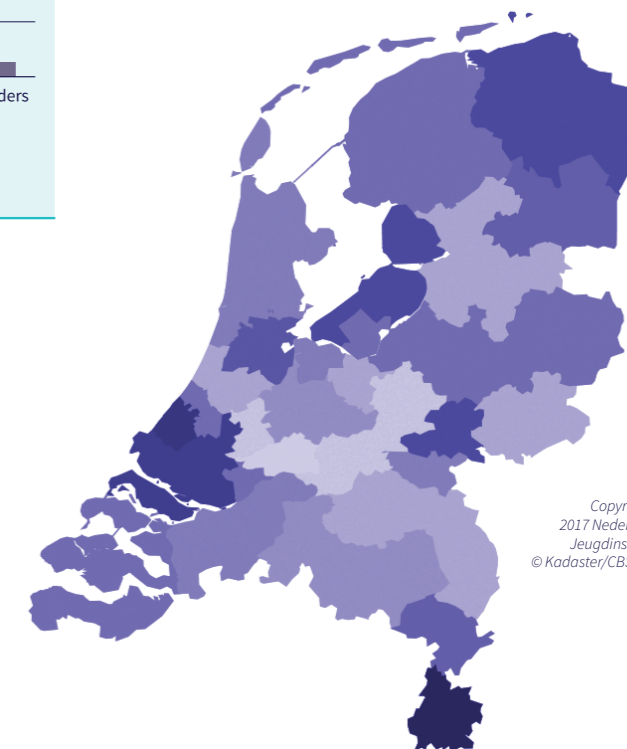

Relatief risico om NEET te worden (jongeren tussen 16 en 21 jaar oud, peildatum 1 oktober 2014)

Aantal (VSV-)jongeren met en zonder jeugdzorg dat in aanraking komt met een bepaalde risicofactor (peildatum: 31 december 2016)

Percentages NEET-jongeren per arbeidsmarktregio. Hoe donkerder de regio, hoe hoger het percentage.

Copyright © 2017 Nederlands Jeugdinstuut. © Kadaster/CBS 2014

ciale problemen. Risicofactoren komen vaker voor bij jongeren die een vorm van jeugdzorg hebben ontvangen. Zij zijn vaker voortijdig schoolverlater en komen vaker in contact met de politie dan jongeren zonder jeugdzorgachtergrond.

STAPELEN

Jongeren die vroegtijdig stoppen met school én een jeugdzorgachtergrond hebben, hebben meer kans om met de politie in aanraking te komen (65% tegen 39% VSV-jongeren zonder jeugdhulpachtergrond). Ook zijn VSV-jongeren met een jeugdzorgachtergrond vaker gedetineerd geweest, hebben ze vaker psychosociale problemen en zijn onder hen meer tiernermoeders.

WONEN

Niet alle jongeren kunnen zelfstandig wonen. Sommige jongeren hebben helemaal geen vaste woon- of verblijfplaats, anderen wonen met begeleiding. De meest actuele schatting van het aantal zwerfjongeren van het CBS (2016) is: 12.400. Jongeren van 18-30 jaar vormen 41% van het totale aantal daklozen in Nederland.

FINANCIËN

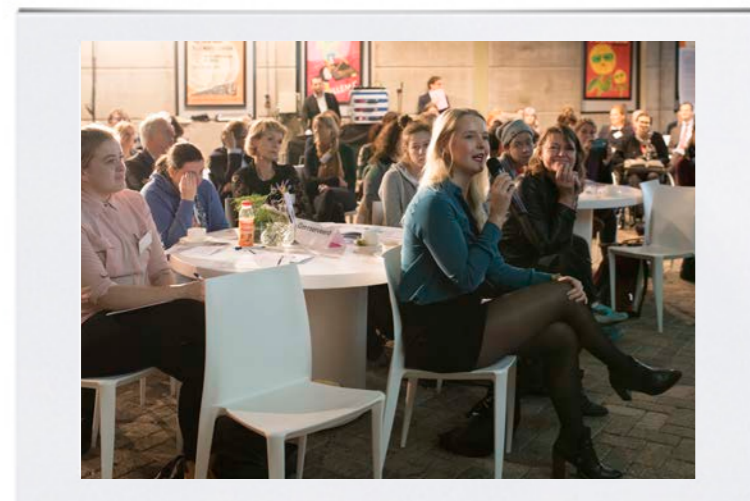
In 2015 (Panteia) hadden ongeveer 304.000 jongvolwassenen in de afgelopen 12 maanden één of meer risicovolle schulden en achterstanden. Denk aan achter-

standen bij de betaling van huur of energie, regelmatig rood staan voor aanzienlijke bedragen of creditcardschulden. Dit betreft 14,5% van alle jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 27 jaar. Niet-werkende, niet-onderwijsvolgende jongvolwassenen hebben het vaakst schulden en betalingsachterstanden. ■

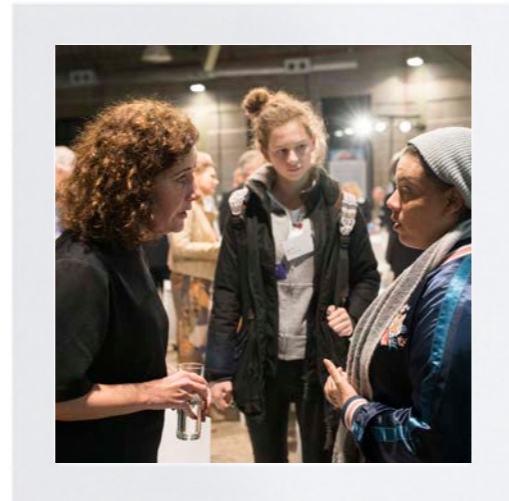
Meer weten? Kijk op www.16-27.nl of mail naar A.Donker@nji.nl of M.Malmberg@nji.nl

Luce van Kempen (Nationale Jeugdraad): "Niet van alle jongeren kun je verwachten dat ze op hun 18e op eigen benen staan."

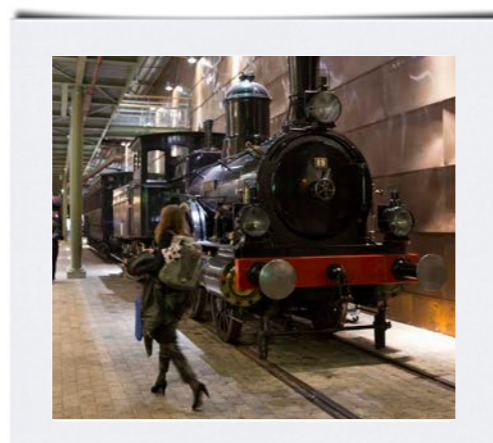
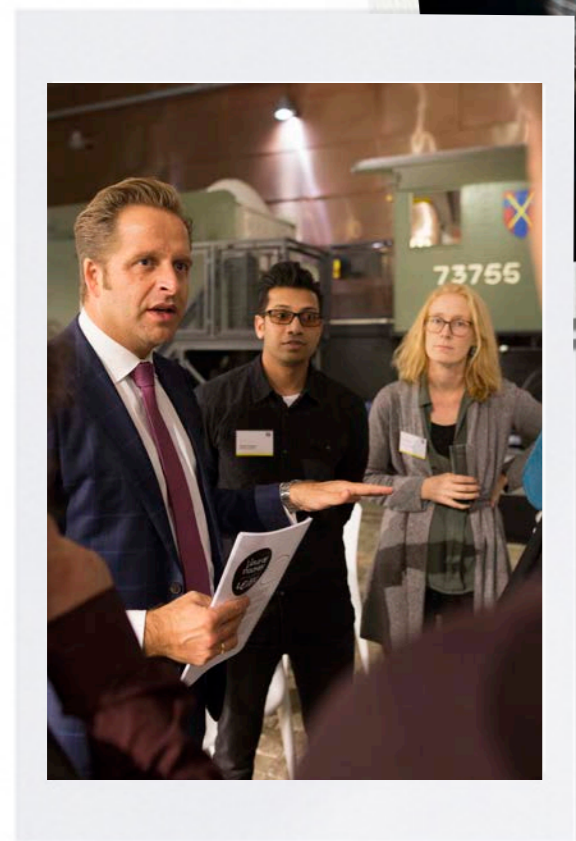
Minister Ingrid van Engelshoven (OCW) in gesprek met jongvolwassenen.

HET WAS MOOI!

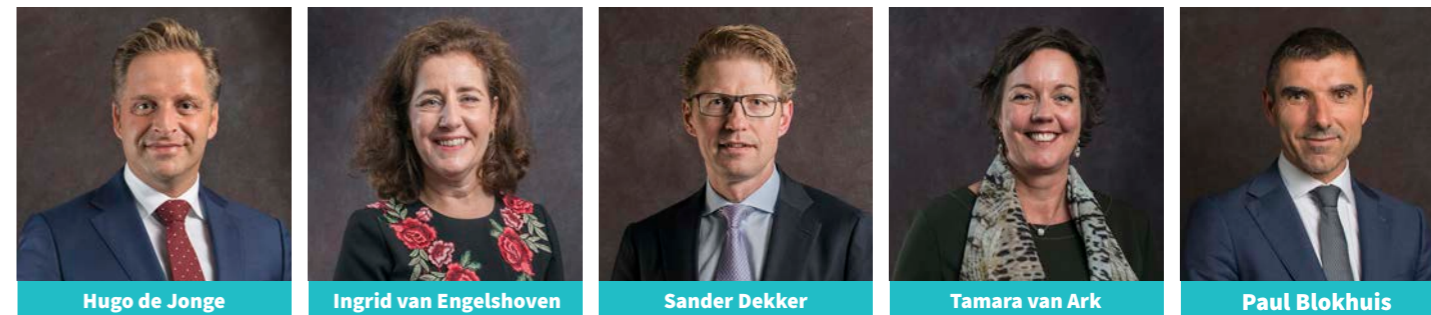
Hoe was de sfeer? De top van 27 november in beeld.

Minister Hugo de Jonge praat nog even door met de aanwezigen.

↑ Staatssecretaris Paul Blokhuis luistert naar Sam en andere jongeren.

← De top vond plaats in het Spoorwegmuseum in Utrecht.

Laten we het doen!

Vijf bewindslieden zetten zich in voor jongvolwassenen. Lees hier hun visie en reactie op de top.

Geweldig! Tijdens de Jongvolwassenentop zagen we hoeveel verschillende organisaties zich inzetten voor jongeren die het op eigen kracht niet redden. Er zijn zóveel goede voorbeelden van werkwijzen die maken dat jongeren kunnen meedoen. Dat is goud waard. We weten nu nóg beter waar het om draait: het krijgen van de juiste zorg, onderwijs, of een plek op de arbeidsmarkt. In de verhalen tijdens de Top hoorden we dat dat is waar de jongeren ons het meest voor nodig hebben. En we weten dat we elkaar nodig hebben om dat te kunnen bieden. Alleen dan kunnen we minder zelfredzame jongeren slim en slagvaardig ondersteunen. Want de groep van 16 tot 27 jaar heeft te maken met een breed scala aan wet- en regelgeving. Dan gebeuren er soms gekke dingen. Een voorbeeld: als je voor de wet volwassen wordt, op je 18e verjaardag, dan moet dat een feestje zijn. Het abrupt staken van hulp en ondersteuning hoort daar niet bij. Dat gebeurt nu soms toch. Dat is kwalijk. En een wet of een regel mag hiervoor nooit een excuus zijn.

DE JONGERE CENTRAAL
Iedereen moet, binnen eigen mogelijkheden, zo goed mogelijk kunnen meedoen in de maatschappij. U bent daarbij van wezenlijk belang. Want u bent een belangrijk stukje van de systeemwereld. Dat is de wereld die

“
Als het niet kan zoals het moet, dan moet het zoals het kan

we liever niet voorop zetten. Dat moet altijd de jongere zijn. En om dat te kunnen doen, is er al veel mogelijk: de Participatiewet kent uitzonderingsmogelijkheden en pleegzorg kán al verlengd worden door gemeenten. Met lef en creativiteit kunt u door de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet te combineren, de jongeren de ondersteuning geven die nodig is. Zo kunt u helpen om de overgang van jeugd naar volwassenheid te versoepelen. Wat daarbij van groot belang is: een gezamenlijke, integrale, regionale werkagenda. Waarbij onderwijs, werk en inkomen, zorg, bedrijfsleven en daar waar nodig ook justitiepartners betrokken zijn. Dat is waar wij graag in beeld zijn. Want daar waar u kunt helpen, kunnen wij dat ook. Wij verbinden ons vanuit het Rijk aan deze aanpak. Vanuit VWS, SZW, OCW

en JenV stimuleren en ondersteunen we de totstandkoming van de landelijke werkagenda en de regionale werkagenda's. We gaan aan de slag met knelpunten in wet- en regelgeving en brengen samen met u mogelijke oplossingen in kaart. We bouwen voort op wat er goed werkt in de huidige ondersteuning, op nieuwe initiatieven die al ontwikkeld zijn en we maken transparant hoe deze ingezet kunnen worden. We ondersteunen vanuit Den Haag het delen van kennis en het uitwisselen van goede voorbeelden. En we nodigen u uit voor verdiepende bijeenkomsten waarin we nieuwe aanpakken ontwikkelen. Laten we vooral ook samen experimenteren met nieuwe oplossingen, ook als ze niet helemaal in lijn zijn met bestaande regels. Dat kan als we een bekend motto omarmen: "als het niet kan zoals het moet, dan moet het zoals het kan". Tot slot. Jongeren voorop zetten, dat lukt ons alleen als we goed in contact zijn met ze. Dat kan op verschillende manieren: door *peer coaching*, door goed te luisteren naar jeugdpanels en cliëntraden, via effectief gebruik van sociale media, en doordat we ingewikkelde regelgeving eenvoudiger uitleggen. Maar bovenal: door mét jongeren oplossingen voor hun problemen te bedenken. Zo maken we samen het verschil, voor heel veel jongeren in ons land. Wij rekenen op u. Net zoals u op ons mag rekenen. ■

Wij hebben het Manifest
**Samen, slim en slagvaardig kansen
 creëren voor minder zelfredzame jongeren**
 al ondertekend.

V N ()
 N C W

beroepsonderwijs bedrijfsleven

Doet u ook mee?

Meer informatie: mail naar Marieke Lamers, mlamers@zunderdorp.nl
 of Bas Wijnen, b.wijnen@nji.nl.